

20 Ιουνίου, 1996

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

[ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ/στές]

ΠΑΝΟΣ ΣΙΜΟΥ ΚΟΥΠΠΑΡΗΣ,

Εφεσείων - Καθ' ου η αίτηση,

v.

ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΛΑΣ ΚΟΥΠΠΑΡΗ,

*Εφεσίβλητης- Αιτήτριας.**(Εφεση Αρ. 58)*

Οικογενειακά Δικαστήρια — Δικαιοδοσία αναγνώρισης και εγγραφής αλλοδαπής απόφασης διαζυγίου — Δικαιοδοσία προ της θεσμοθέτησης του περί Οικογενειακών Δικαστηρίων (Τροποποιητικού) Νόμου του 1994 (Ν. 88(1)/94) — Τροποποιήσεις στη δικαιοδοσία μετά τη θεσμοθέτησή του.

5

Οι διάδικοι, μόνιμοι κάτοικοι Λονδίνου, τέλεσαν πολιτικό γάμο εκεί. Η σύζυγος, εφεσίβλητη - αιτήτρια, ήταν και πολίτης της Κυπριακής Δημοκρατίας. Το Οικογενειακό Δικαστήριο Λευκωσίας, μετά από αίτησή της, αναγνώρισε τη λύση του πολιτικού τους γάμου που αποφασίστηκε στις 24.3.1992 από το Αγγλικό Δικαστήριο High Court of Justice, Family Division και διέταξε εγγραφή της. Οι διάδικοι τέλεσαν και θρησκευτικό γάμο στην εκκλησία του Αγίου Λαζάρου στη Λάρνακα.

10

15

Ο εφεσείων - καθ' ου η αίτηση, εφεσίβηλε την απόφαση του Οικογενειακού Δικαστηρίου Λευκωσίας, μεταξύ άλλων, για έλλειψη δικαιοδοσίας επειδή ο ίδιος δεν ήταν πολίτης της Κυπριακής Δημοκρατίας.

20

Αποφασίστηκε ότι:

(1) Η εφαρμογή των προνοιών του Άρθρου 111 του Συντάγματος πριν από τη θεσμοθέτηση του περί Οικογενειακών Δικαστηρίων Νόμου του 1994 (Ν. 88(1)/94) δεν περιορίζεται στους πο-

25

5 λίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας που ανήκουν στην Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου, είτε σε θρησκευτική ομάδα, αλλά επεκτείνεται σε κάθε μέλος των εκκλησιών αυτών ανεξάρτητα από την υπηκοότητα του δεδομένου όμως ότι και οι δύο σύζυγοι είναι μόνιμα εγκατεστημένοι (domiciled) στην Κύπρο.

10 (2) Με τη θεσμοθέτηση του περί Οικογενειακών Δικαστηρίων (Τροποποιητικού) Νόμου του 1994, (Ν. 88(1)/94), τα Οικογενειακά Δικαστήρια αποκτούν αρμοδιότητα να εκδικάζουν και υποθέσεις που εμπίπτουν στην καθ' ύλην δικαιοδοσία τους, όταν ένας από τους διαδίκους είναι πολίτης της Κυπριακής Δημοκρατίας, είναι μέλος της Ορθόδοξης Χριστιανικής Εκκλησίας και ο γάμος ιερολογήθηκε σύμφωνα με αυτή, αλλά ο νόμος δεν έχει αναδρομική εφαρμογή.

15 (3) Ο Ν. 88(1)/94 αφήνει ανεπιχρέαστη την παρούσα υπόθεση. Το Οικογενειακό Δικαστήριο Λευκωσίας, δεν είχε αρμοδιότητα να επιληφθεί της υπόθεσης, την λύση πολιτικού γάμου από αλλοδαπό Δικαστήριο· θα είχε δικαιοδοσία να επιληφθεί μόνο 20 εάν και οι δύο διάδικοι ανήκαν στην Ελληνική Κοινότητα, πράγμα που δεν συνέβαινε διότι ο εφεσείων - καθ' ου η αίτηση δεν ήταν Κύπριος πολίτης.

25 (4) Αλλοδαπές αποφάσεις στις κατάλληλες περιπτώσεις μπορούν να αναγνωριστούν από τα αρμόδια ημεδαπά Δικαστήρια, όχι όμως και να εγγραφούν όπως διέταξε το πρωτόδικο Δικαστήριο.

30 *Η έφεση έγινε δεκτή με έξοδα.*

Αναφερόμενες υποθέσεις:

35 *Τύλλιου ν. Τύλλιου (1962) 2 Α.Α.Σ.Δ. 21,*

Αυτοκέφαλος Αγιατάτη Ορθόδοξος και Αποστολική Εκκλησία της Κύπρου ν. Βουλής των Αντιπροσώπων, Υπόθεση Αρ. 515/89, ημερ. 24.1.90,

40 *Hadjijovani ν. Hadjijovani (1969) 1 C.L.R. 207,*

Papasavvas ν. Johnstone (1984) 1 C.L.R. 38,

Tooley ν. Tooley (1984) 1 C.L.R. 279.

Έφεση.

Έφεση από τον καθ' ου η αίτηση κατά της απόφασης του Οικογενειακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Σεργίδης, Δ.) που δόθηκε στις 4.5.1995 (Αρ. Αιτ. 13/93) με την οποία αναγνωρίστηκε μετά από αίτηση της αιτήτριας η λύση του πολιτικού γάμου των διαδίκων, που αποφασίστηκε στις 24.3.1992 από το Αγγλικό Δικαστήριο, High Court of Justice, Family Division. 5

Π. Σπανός, για τον Εφεσεύοντα. 10

Κ. Αδαμίδης, για την Εφεσίβλητη.

ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, Δ.: Την ομόφωνη απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Δικαστής Χρυσοστομής. 15

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, Δ.: Με την παρούσα έφεση ο εφεσεύων προσβάλλει την απόφαση Δικαστή του Οικογενειακού Δικαστηρίου Λευκωσίας ημερ. 4.5.95, με την οποία αναγνωρίστηκε μετά από αίτηση της εφεσίβλητης, η λύση του πολιτικού γάμου των διαδίκων που αποφασίστηκε στις 24.3.92 από το Αγγλικό Δικαστήριο, High Court of Justice, Family Division. 20

Ένας από τους λόγους της έφεσης αναφέρεται στην έλλειψη δικαιοδοσίας του Οικογενειακού Δικαστηρίου να εκδικάσει την αίτηση της εφεσίβλητης επειδή ο εφεσεύων δεν είναι κατ' ισχυρισμό πολίτης της Κυπριακής Δημοκρατίας και η υπόθεση δεν καλύπτεται από τον περί Οικογενειακών Δικαστηρίων (Τροποποιητικό) Νόμο του 1994 (Ν. 88(1)/94), γιατί ο Νόμος αυτός δεν έχει αναδρομική ισχύ. 25
30

Ο δικηγόρος της εφεσίβλητης υποστήριξε την απόφαση του πρωτόδικου Δικαστηρίου και τη θέση ότι το Οικογενειακό Δικαστήριο είχε δικαιοδοσία να αναγνωρίσει την αλλοδαπή απόφαση. 35

Για να γίνει αντιληπτός ο λόγος αυτός και να απαντηθεί, θα πρέπει στο στάδιο αυτό να αναφερθούμε συνοπτικά, στα γεγονότα της υπόθεσης.

Οι διάδικοι είναι πολίτες του Ηνωμένου Βασιλείου, η εφεσίβλητη όμως είναι και πολίτης της Κυπριακής Δημοκρατίας. Και οι δύο είναι μέλη της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας. Στην αίτηση της εφεσίβλητης για αναγνώριση της αλλοδαπής απόφασης και οι δύο διάδικοι περιγράφονται ως Κύπριοι πολίτες και ο ισχυ- 40

5 ρισμός αυτός γίνεται παραδεκτός από τον εφεσείοντα στην υπε-
 ράσπισή του. Όμως σε μεταγενέστερο στάδιο και συγκεκριμένα
 στα πρακτικά της υπόθεσης της 24.6.94, στα παραδεκτά γεγονότα
 και μεταγενέστερα στις αγορεύσεις των δικηγόρων των διαδίκων,
 έγινε καθαρό ότι ο εφεσείων δεν είναι πολίτης της Κυπριακής Δη-
 μοκρατίας. Η εφεσίβλητη γεννήθηκε στην Αμμόχωστο το 1959 από
 Κύπριους γονείς και από το 1965 μέχρι και την 21.8.83 ζούσε μό-
 νιμα στην Αγγλία. Ο εφεσείων γεννήθηκε το Λονδίνο από Κύπρι-
 ους γονείς και ζούσε εκεί μέχρι την 21.8.83.

10 Οι διάδικοι στις 28.1.78 τέλεσαν πολιτικό γάμο στο προάστειο
 Greenwich του Λονδίνου και στις 15.8.78 θρησκευτικό γάμο στην
 Εκκλησία Αγίου Λαζάρου στη Λάρνακα. Στις 22.8.83 εγκατέλει-
 ψαν το Λονδίνο και εγκαταστάθηκαν στην Κύπρο. Το Μάιο του
 15 1987 οι διάδικοι πήγαν στο Λονδίνο για διακοπές όπου και συνε-
 λήφθησαν. Εναντίον τους προσήφθησαν κατηγορίες, που δεν
 προσδιορίζονται στα γεγονότα, και η εφεσίβλητη απαλλάχθηκε
 από τις κατηγορίες αυτές στις 27.4.89, ενώ ο εφεσείων καταδικά-
 στηκε, και του επιβλήθηκε ποινή, την οποία εξέτισε και έκτοτε εξα-
 20 κολουθεί να διαμένει στο Λονδίνο. Η εφεσίβλητη επέστρεψε στην
 Κύπρο στις 5.1.90.

Ενώ η εφεσίβλητη βρισκόταν στην Αγγλία και συγκεκριμένα
 στις 20.11.89, καταχώρησε αίτηση στο προαναφερθέν Αγγλικό Δι-
 25 καστήριο για λύση του πολιτικού γάμου των διαδίκων και στις
 24.3.92 ο γάμος αυτός διαλύθηκε με την προαναφερθείσα απόφα-
 ση του Αγγλικού Δικαστηρίου. Είναι γι' αυτή την απόφαση που η
 εφεσίβλητη ζήτησε αναγνώριση από το Οικογενειακό Δικαστήριο.
 Ο θρησκευτικός γάμος των διαδίκων λύθηκε με απόφαση της Αρ-
 30 χιεπισκοπής Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας στις 16.7.92, κα-
 τόπιν αίτησης της εφεσίβλητης που καταχωρήθηκε περί το Μάιο
 του 1992.

Με βάση το πραγματικό αυτό υπόβαθρο, αλλά λαμβάνοντας
 35 υπόψη ότι και οι δύο διάδικοι ήσαν πολίτες της Κυπριακής Δημο-
 κρατίας, το πρωτόδικο Δικαστήριο κατάληξε στο συμπέρασμα ότι
 είχε δικαιοδοσία να εκδικάσει την αίτηση της εφεσίβλητης και
 ακολούθως προέβη στην αναγνώριση της αλλοδαπής απόφασης.

40 Το άρθρο 111.1 του Συντάγματος πριν από την τροποποίησή
 του προνοούσε τα ακόλουθα:

“111.1. Τηρουμένων των διατάξεων του Συντάγματος παν
 ζήτημα των ανηκόντων εις την ελληνικήν ορθόδοξον Εκκλη-

σίαν ή εις θρησκευτικήν ομάδα, δι' την ισχύουσιν αι διατάξεις της τρίτης παραγράφου του Άρθρου 2, σχέσιν έχον προς τον αρραβώνα, τον γάμον, το διαζύγιον, το κύρος του γάμου, τον χωρισμόν από κοίτης και τραπέζης ή την συνοίκησιν των συζύγων ή τας οικογενειακάς σχέσεις, εξαιρουμένης της διά δικαστικής αποφάσεως, νομιμοποίησεως ή της υιοθεσίας, διέπεται από της ημερομηνίας της ενάρξεως της ισχύος του Συντάγματος υπό του εκκλησιαστικού νόμου της ελληνικής ορθόδοξου Εκκλησίας ή υπό του εκκλησιαστικού νόμου εκάστης θρησκευτικής ομάδος, αναλόγως της περιπτώσεως, και διαγιγνώσκεται υπό του εκκλησιαστικού δικαστηρίου εκάστης εκκλησίας, εκάτερα δε Κοινοτική Συνέλευσις στερείται της αρμοδιότητος, να αποφασίση αντιθέτως προς τας διατάξεις του εκκλησιαστικού νόμου.”

Το άρθρο 111 σκοπό είχε να διατηρήσει και όχι να επεκτείνει τη δικαιοδοσία των Εκκλησιαστικών Δικαστηρίων, όπως αυτή ασκείτο κατά το χρόνο που τέθηκε σε ισχύ το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας (βλ. *Τύλλιου ν. Τύλλιου* (1962) 2 Α.Α.Σ.Δ. 21, *Αυτοκέφαλος Αγιοτάτη Ορθόδοξος και Αποστολική Εκκλησία της Κύπρου ν. Βουλής των Αντιπροσώπων*, Υπ. Αρ. 515/89, ημερ. 24.1.90).

Με την τροποποίηση του Άρθρου 111 με τον περί της πρώτης τροποποίησης του Συντάγματος Νόμο του 1989 (Ν. 95/89), οι εξουσίες που είχαν τα Εκκλησιαστικά Δικαστήρια αφαιρέθηκαν από αυτά και δόθηκαν στα Οικογενειακά Δικαστήρια. Η δικαιοδοσία των Οικογενειακών Δικαστηρίων για τους ανήκοντες στην Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία, καθορίζεται από το άρθρο 2(Α) του Άρθρου 111, όπως τροποποιήθηκε και έχει ως ακολούθως:

“2.-Α. Παν ζήτημα των ανηκόντων εις την ελληνικήν ορθόδοξον Εκκλησίαν, σχέσιν έχον προς το διαζύγιον, τον χωρισμόν από κοίτης και τραπέζης ή την συνοίκησιν των συζύγων ή τας οικογενειακάς σχέσεις διαγιγνώσκεται υπό οικογενειακών δικαστηρίων έκαστον των οποίων σύγκειται:

(α) Εις την περί διαζυγίου δίκην εκ τριών δικαστών, ο εις των οποίων είναι αξιωματούχος κληρικός, νομομαθής διοριζόμενος υπό της ελληνικής ορθόδοξου Εκκλησίας και προεδρεύει τούτου, οι δε έτεροι δύο επιλέγονται μεταξύ νομομαθών ανωτάτου επαγγελματικού και ηθικού επιπέδου ανηκόντων εις την ελληνικήν ορθόδοξον Εκκλησίαν, και διορίζονται υπό του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Εις την περί-

πτωσιν δεν διορίζεται αξιωματούχος κληρικός ως ανωτέρω, το Ανώτατον Δικαστήριο διορίζει και τον πρόεδρον του Δικαστηρίου.

5 (β) Εις πάσαν άλλην δίκην εξ' ενός δικαστού ως νόμος θέλει ορίσει.

B. Το διαζύγιον χωρεί μόνο -

10 (α) Δια τους εις το καταστατικόν της Αγιοπάτης Εκκλησίας της Κύπρου λόγους ως ούτοι ισχύουν κατά την ημερομηνίαν ψηφίσεως υπό της Βουλής των Αντιπροσώπων του περί της Πρώτης Τροποποιήσεως του Συντάγματος Νόμου του 1989, εφ' όσον ούτοι δεν αντίκεινται προς το Σύνταγμα·

15 (β) όταν αι μεταξύ των συζύγων σχέσεις έχουν κλονισθή τόσο ισχυρώς από λόγον ο οποίος αφορά το πρόσωπον του εναγομένου ή και των δύο συζύγων, ώστε βασιμώς η εξακολούθησις της εγγάμου σχέσεως να είναι αφόρητος δια τον ενάγοντα· και

20 (γ) δι' οιονδήποτε έτερον λόγον ως νόμος θέλει ορίσει, αφού ακουσθώσιν αι απόψεις της ελληνικής ορθοδόξου εκκλησίας της Κύπρου.

25”

30 Η τροποποίηση αυτή του Άρθρου 111 αναφέρεται και στη δημιουργία Οικογενειακού Δικαστηρίου για τους ανήρionτες σε θρησκευτική ομάδα για την οποία ισχύουν οι διατάξεις της τρίτης παραγράφου του Άρθρου 2 του Συντάγματος, αλλά το θέμα αυτό δεν μας αφορά στην υπό κρίση υπόθεση.

35 Ακολούθησε ο περί Οικογενειακών Δικαστηρίων Νόμος του 1990 (Ν. 23/90) που και αυτός καθορίζει τη δικαιοδοσία των Οικογενειακών Δικαστηρίων για τους Ελληνοκύπριους μέλη της Ορθόδοξης Χριστιανικής Εκκλησίας. Η δικαιοδοσία αυτή είναι εκείνη που τους ανατίθεται από το άρθρο 111 του Συντάγματος.

40 Ακόμα, σύμφωνα με το Άρθρο 6 του Ν. 23/90, τα Οικογενειακά Δικαστήρια ασκούν, τηρουμένων των αναλογιών, όλες τις εξουσίες που διαλαμβάνονται στο Τέταρτο Μέρος των περί Δικαστηρίων Νόμων, καθώς επίσης και όλες τις εξουσίες που παρέχονται στα Επαρχιακά Δικαστήρια δυνάμει του περί Πολιτικής Δικονο-

μίας Νόμου.

Σύμφωνα με τη *Hadjijovani v. Hadjijovani* (1969) 1 C.L.R. 207, το άρθρο 111 του Συντάγματος πριν από την τροποποίησή του εφαρμοζόταν στις περιπτώσεις εκείνες που και οι δύο διάδικοι ήταν Κύπριοι πολίτες και ανήκαν είτε στην Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία είτε σε θρησκευτική ομάδα για την οποία ισχύουν οι διατάξεις της τρίτης παραγράφου του Άρθρου 2 του Συντάγματος. Αρμόδια για τους Ελληνορθόδοξους πολίτες της Δημοκρατίας ήταν τα Εκκλησιαστικά Δικαστήρια και τώρα μετά την τροποποίηση του Άρθρου 111, τα Οικογενειακά Δικαστήρια. Μετά την *Hadjijovani v. Hadjijovani* (ανωτέρω), ακολούθησαν οι αποφάσεις στις υποθέσεις *Papasavvas v. Yiannoulla Johnstone* (1984) 1 C.L.R. 38 και *Marina Cris Anthimos Tooley v. Cris Antimos Tooley* (1984) 1 C.L.R. 279, στις οποίες το Ανώτατο Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η εφαρμογή των προνοιών του Άρθρου 111, δεν περιορίζεται στους πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας που ανήκουν στην Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου, είτε σε θρησκευτική ομάδα, αλλά επεκτείνεται σε κάθε μέλος των εκκλησιών αυτών ανεξάρτητα από την υπηκοότητά του, δεδομένου όμως ότι και οι δύο σύζυγοι είναι μόνιμα εγκατεστημένοι (domiciled) στην Κύπρο. Συμφωνούμε με τη μεταγενέστερη προσέγγιση που έγινε στις υποθέσεις *Papasavvas* και *Tooley* (ανωτέρω) και τις υιοθετούμε.

Η τροποποίηση του Άρθρου 111 δεν επηρέασε την πιο πάνω αναγκαιότητα και έτσι τα Οικογενειακά Δικαστήρια για τους ανήκοντες στην Ελληνική Ορθόδοξη Χριστιανική Εκκλησία, πριν από τον περί Οικογενειακών Δικαστηρίων (Τροποποιητικό) Νόμο του 1994 (Ν. 88(1)/94), για να ασκήσουν τη δικαιοδοσία τους θα έπρεπε και οι δύο διάδικοι να ήταν μέλη της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας της Κύπρου ή να ανήκουν σε θρησκευτική ομάδα, σύμφωνα με τις διατάξεις της τρίτης παραγράφου του Άρθρου 2 του Συντάγματος και να είναι μόνιμα εγκατεστημένοι (domiciled) στην Κύπρο.

Επίσης είναι χρήσιμο να λεχθεί πως με τον περί Οικογενειακών Δικαστηρίων Νόμο του 1990 (Ν. 23/90), τα Οικογενειακά Δικαστήρια για τους ανήκοντες στην Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία, απέκτησαν δικαιοδοσία, σε δίκη διαζυγίου, να λύσουν γάμο που ιερολογήθηκε σύμφωνα με τους κανόνες της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας, είτε πολιτικό γάμο μεταξύ προσώπων που ανήκουν στην Ελληνική κοινότητα (βλ. άρθρο 2(2) του Νόμου 23/90). Με τη νομοθετική αυτή πρόνοια η δικαιοδοσία τους επεκτείνεται και δεν

περιορίζεται μόνο σε λύση θρησκευτικού γάμου, όπως συνέβαινε προγενέστερα με τα Εκκλησιαστικά Δικαστήρια, αλλά και σε λύση πολιτικού γάμου, πλην όμως περιορίζεται σε Ελληνοκύπριους της Ελληνικής κοινότητας.

5

Στις περιπτώσεις εκείνες που οι πρόνοιες του Άρθρου 111 του Συντάγματος δεν είχαν εφαρμογή, ζητήματα που αφορούσαν γαμικές διαφορές και άλλα θέματα που καθορίζονται στο νόμο, εξαιρουμένης γαμικής διαφοράς εκδικαστέας δυνάμει του Άρθρου 111, εκδικάζονταν πριν από το 1984 από το Ανώτατο Δικαστήριο δυνάμει του Άρθρου 19(β) του Νόμου 14/60, πριν από την τροποποίησή του. Το 1984 με το Ν. 51/84 όλες οι εξουσίες του Ανωτάτου Δικαστηρίου σχετικά με τις γαμικές διαφορές μεταβιβάστηκαν στα αρμόδια Επαρχιακά Δικαστήρια.

15

Το 1994 με το Ν. 88(1)/94, τα Οικογενειακά Δικαστήρια αποκτούν αρμοδιότητα να εκδικάζουν και υποθέσεις που εμπίπτουν στην καθ' ύλην δικαιοδοσία τους όταν ένας από τους δύο διάδικους είναι πολίτης της Κυπριακής Δημοκρατίας, είναι μέλος της Ορθόδοξης Χριστιανικής Εκκλησίας και ο γάμος ιερολογήθηκε σύμφωνα με αυτή.

20

Στην υπό κρίση υπόθεση και παρά τις δηλώσεις και τις θέσεις των δικηγόρων των διαδίκων όπως προαναφέρθηκαν, ότι ο εφεσείων δεν ήταν Κύπριος πολίτης, το πρωτόδικο Δικαστήριο εσφαλμένα θεώρησε, προφανώς με βάση την παραδοχή στις έγγραφες προτάσεις, ότι και οι δύο διάδικοι ήταν Κύπριοι πολίτες και κατάληξε στο συμπέρασμα ότι είχε δικαιοδοσία να εκδικάσει την αίτηση της εφεσίβλητης.

25

Η προσέγγιση αυτή δεν είναι ορθή. Ανεξάρτητα με το αν ο εφεσείων είναι ή όχι Κύπριος πολίτης, που δεν είναι, εκείνο που έχει σημασία είναι η μόνιμη εγκατάσταση (domicil), αμφοτέρων των διαδίκων κατά το χρόνο που συνήψαν τον πολιτικό γάμο στην Αγγλία. Από τα παραδεκτά γεγονότα προκύπτει πως και οι δύο ήταν μόνιμα εγκατεστημένοι εκεί και συνεπώς το Άρθρο 111 του Συντάγματος δεν είχε εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση. Επομένως, ο πολιτικός γάμος που τελέστηκε εκεί σύμφωνα με τον *lex loci celebrationis*, ήταν ένας έγκυρος γάμος, ο οποίος άλλαξε την υπόσταση (status) των διαδίκων. Από τα παραδεκτά γεγονότα δεν προκύπτει ότι οι διάδικοι άλλαξαν τη μόνιμη τους εγκατάσταση στην Αγγλία (domicil) με αυτή της Κύπρου και ούτε το πρωτόδικο Δικαστήριο προβαίνει σε ευρήματα επί του προκειμένου. Συνεπώς, θεωρούμε ότι οι διάδικοι κατά πάντα ουσιώδη χρόνο διατήρησαν

30

35

40

την αγγλική μόνιμη εγκατάσταση (domicil).

Επίσης, θέματα που αφορούν αυτό το γάμο, όπως είναι και το θέμα της αναγνώρισης της αλλοδαπής απόφασης λύσης του, δεν εμπíπτουν υπό τις περιστάσεις, στη δικαιοδοσία των Οικογενειακών Δικαστηρίων, αλλά σύμφωνα με τον περί Δικαστηρίων Νόμο, Ν. 14/60, όπως τροποποιήθηκε από το Ν. 51/84, αρμόδια για τέτοια αναγνωριστική απόφαση είναι τα Επαρχιακά Δικαστήρια. 5

Ο Ν. 88(1)/94 αφήνει ανεληθέαστη την υπόθεση αυτή γιατί η εφεσίβλητη επεδίωξε αναγνώριση της λύσης του πολιτικού γάμου και όχι του γάμου που ιερολογήθηκε σύμφωνα με την Ορθόδοξη Χριστιανική Εκκλησία. Την λύση πολιτικού γάμου και κατ' επέκταση την αναγνώριση λύσης πολιτικού γάμου από αλλοδαπό δικαστήριο, έχουν δικαιοδοσία να επιληφθούν τα Οικογενειακά Δικαστήρια μόνο όταν και οι δύο διάδικοι ανήκουν στην Ελληνική Κοινότητα, πράγμα που δε συμβαίνει στην υπόθεση αυτή. Πέραν αυτών ο Ν. 88(1)/94 δεν έχει αναδρομική ισχύ όπως λανθασμένα αποφάνθηκε το πρωτόδικο Δικαστήριο. Από το κείμενο του νόμου αυτού δεν προκύπτει τέτοια πρόθεση του νομοθέτη, ούτε και υπάρχει οποιαδήποτε πρόνοια που να καλύπτει αναδρομικά τις εκκρεμύσες υποθέσεις, όπως ήταν τότε η αίτηση της εφεσίβλητης που καταχωρήθηκε στις 13.7.93. 10 15 20

Με την κατάληξη αυτή δεν κρίνουμε σκόπιμο να αναφερθούμε στους υπόλοιπους λόγους της έφεσης. Περιοριζόμαστε μόνο να παρατηρήσουμε πως οι αλλοδαπές αποφάσεις στις κατάλληλες περιπτώσεις δύνανται να αναγνωρισθούν από τα αρμόδια ημεδαπά δικαστήρια, όχι όμως και να εγγραφούν, όπως διέταξε το πρωτόδικο Δικαστήριο στην παρούσα υπόθεση. 25 30

Για τους πιο πάνω λόγους, η έφεση επιτυγχάνει και η πρωτόδικη απόφαση ακυρώνεται με έξοδα εις βάρος της εφεσίβλητης. Τα έξοδα να υπολογιστούν από τον Πρωτοκολλητή και να εγκριθούν από το Δικαστήριο. 35

Η έφεση επιτυγχάνει με έξοδα.